У школу ми ходили полем.

Одним своїм краєм поле прилягало до села, і треба було зробити добрий гак, щоб обійти його, а потім толокою, балками, через стару греблю, через покинутий і запустілий Кубенків сад дістатися до Першотравенки, де стояла на горі наша маленька школа-семирічка.

Кружним шляхом ніхто не ходив. І шли навпростець — гонами.

Раз або й два на рік — весною і восени — поле орали. І наша стежка зникала під ріллею, присипана грудками, розрівняна й заволочена. Здавалось, вона пропадала зовсім. А проте наступного дня стежка народжувалась — якось несміливо, напівтаємно, у вигляді тоненького, ледь помітного людського сліду, що петляв між грудками по свіжій ріллі.

Скільки не переорювали поле, а стежка народжувалася знов і знов.

Влітку вона губилась у високому житі, пірнала під важке волоття проса або темним шнурком тяглася серед білого квіту гречки. Бджоли теж любили нашу веселу стежку, вони носились над нею золотим метеорним потоком, сповнюючи літню тишу густим тривожним гудінням — музикою спеки і жнив. А коли прибирали поле і на ньому виростали розкішні хороми скирт, наша доріжка якось блякла серед голої стерні, потроху старіла й зморщувалась, ніби ждала осіннього плуга, який перекришить її ножем і пригорне землю.

Найбільше мене дивувало (та й зараз дивує), що стежку хтось прокладав не де заманеться, а наче по одному шнурку — навскоси від крайніх хат до лісосмуги, і саме туди, де світилась у лісочку прогалина; далі стежка спускалася вниз до саду, де ми завжди робили привал, щоб досхочу "надурітись" перед уроками.

Я не знаю, хто перший протоптував стежку. Це був хтось ранній, той, що поспішав удосвіта на роботу. Можу тільки уявити собі тітку чи дядька з нашого села, що на зорі виходить з двору... Самотня постать човгає сонною вулицею й зупиняється коло крайніх хат. Ще темнувато, переоране поле зливається в суцільний лахматий клапоть, над ним курить ріденький туман. Подорожній придивляється, де ж той просвіт у лісосмузі, яка ледь-ледь Сіріє попереду, і, зітхнувши, як перед всякою важкою роботою, поволі рушає полем — через борозни, налиті сутінками, через грудки (а трактор на втоптаній стежці вивертає чималі брили). Йде людина, у пітьмі весь час позирає на лісосмугу, щоб не збитися, не скособочити, бо твоїм слідом підуть інші, бо з тебе починається стежка.

Хоч як би рано ми не виходили в школу, хтось уже намічав нам слід, легенький пунктир через пагорб. Другим чи третім мені доводилося йти, і, пригадую, то була неабияка радість: широко, по-дорослому ступати, приловчатися, попадати ногою в кимось залишені ямки. Ти не просто йдеш, а ніби граєшся: балансуєш, стрибаєш через грудки, і дух тобі перехоплює, бо треба не оступитися, не схибити, а ставити ногу (і це обов’язково!) точнісінько слід у слід.

Потім стежку розтопчуть. Вгрузне вона в землю й побіжить полем, як жолобок для дощової води.

І дивись — вже якийсь дядько котить мотоциклом у сусіднє село, й довго миготить проти сонця його вилинялий картуз, що повільно пливе поверх соняшникових голів.

По цій дорозі прекрасно не йти, а бігти у школу, гупаючи свого товариша в спину сумкою, а потім ловлячи ту сумку десь у гущині між рядками соняшників чи кукурудзи.

Ця польова стежка — літня, осіння, зимова — кожного разу була інша, кожного разу з новими пригодами й тайнощами. Не раз,

ненароком зупинившись, ти схилявся над лункою чи борозною і приголомшено дивився: ще вчора тут була гола рілля, а сьогодні вже пнуться до сонця тугі блідо-зелені стрілки. Важко навіть уявити собі, що в цих пагінчиках спить високе, на зріст людини, гнучке і вусате стебло жита, яке колись хилитиметься від важкого налитого колосу. Стебло ще спить в зародку, та ось під вітрами й теплим дощем воно розів’ється, розгорнеться, викине листя, настовбурчить зелене густе остюччя. А потім (це буде літнього ранку, коли ти бігтимеш на екзамен) тихо-тихо дріматиме поле і тихо, над самими житами, котитиметься жовто-сиза хмара. Вона огортатиме пилком кожне стебло, і житній колос забуяє на сонці, повосковіє, в тугому пучку дозріють зернята, що тож проситимуться в землю, щоб прорости і заколоситися.

Літо повертало на осінь, і в степу, де торохтів комбайн і де кишіли ящірки, цвіркуни, коники, раптом ставало тихо й порожньо.

Все ховалось, відлітало, прищулювалось. Тільки сіріли наїжачені стерні під холодним високим небом...

Трактор приорював нашу стежку, розривав її колись тепле й вичовгане босими ногами русло, безжально пригортав землею. Стежка вмирала, здавалось — і сліду від неї не залишиться. А проте вона тут же й народжувалась — як трава, як дощові потоки, як усе живе, що на час завмирає, але ніколи не перериває свого існування назовсім.

Цікаво. Вже минуло майже чверть віку. Все змінилося в нашому селі: з’явились нові люди, якісь зовсім інші, не схожі на тих, пошарпаних війною; виросли нові провулки, що розповзлися по колишніх толоках і пустирищах.

Усе стало соліднішим і добротнішим: і хати, і колгоспні будівлі, і ставки із дзеркальним коропом.

Але глянув я од крайніх хат — стежка! Та сама! І, здається, така ж самісінька, як і була! І бігли по ній діти — з портфелями, спортивними сумками, ранцями — у ту ж таки школу, що, правда, стала десятирічкою і розрослася на горі цілою купою нових приміщень.

Живе наша стежка. Ми постаріємо, а вона ще довго житиме і водитиме наших дітей до школи. А потім, як підростуть, і далі у широкий світ життя. Ота польова стежка, яку щороку пригортають плугом і яка знов і знов народжується.